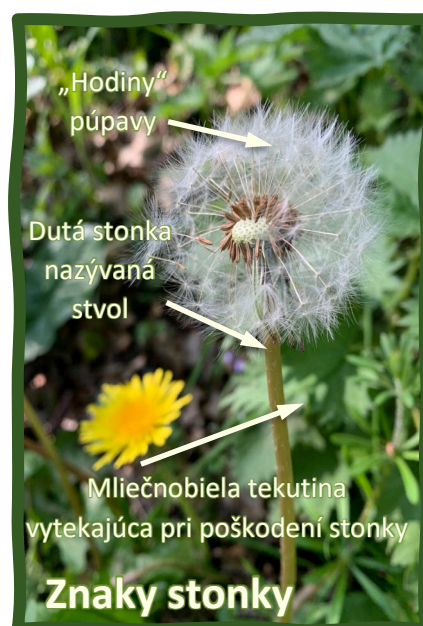
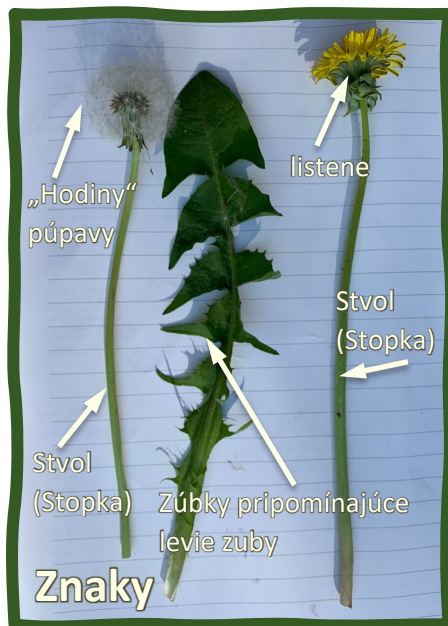

PLANT ID: púpava

Taraxacum officinale (agg.)

Jar

Púpavy masovo kvitnú v apríli a v máji. Nie je však nezvyčajné vidieť kvet púpavy aj v slnečnejších obdobiach zimy... púpava využije každú príležitosť na prijímanie slnečného svetla!

Listy vidno celoročne s výnimkou veľmi chladných mesiacov.

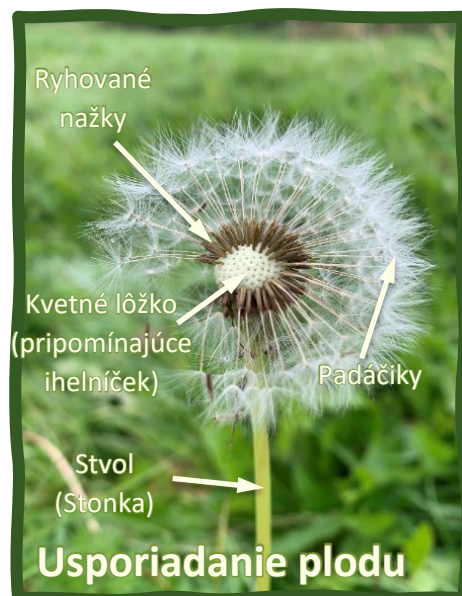
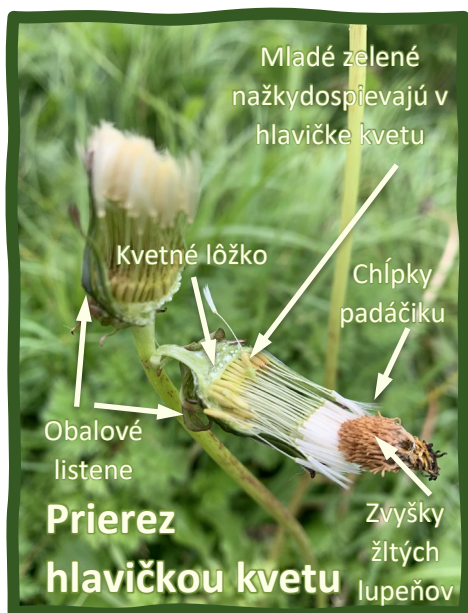

PLANT ID: púpava *Taraxacum officinale* (agg.)

Od jari do leta

Trvalka s kávovo sfarbeným koreňom, ktoré je ťažké vytiahnuť bez poškodenia koreňa a odhalenia bieleho jadra. Všetky časti rastliny vypúšťajú mliečnobielu tekutinu, ktorá sa po uschnutí sfarbí na čierne.

Nadmer-ná konzumácia môže spôsobiť problémy s pečeňou

Keď každý plod dospeje, každé semiačko sa začne predlžovať a padáčky sa začnú rozťahovať, čím vytvoria dobre známe biele hlavičky.

Múdre kvety – hlúpy hmyz! Keď je kvet pripravený na kvitnutie, stonka púpavy (stvol) sa predĺži, potom sa skloní k zemi a tým umožňuje semenám, aby dospeli a taktiež aby dospievajúce púpavy nepokosili kosačky alebo nespásli zvieratá. Keď semená dospejú, listene obklopujúce uzatvorenú hlavičku púpavy sa otvoria a stonka sa znova predĺži, aby maximalizovala svoje šance na úspešné šírenie semien.

PLANT ID: púpava

Taraxacum officinale (agg.)

Základné údaje:

SÚČASNÝ STAV: Takmer žiadna hrozba vyhynutia

VÝSKYT: Rozšírená v celej Európe

Popis rastliny (taxonómia)

Súčasť rodu *Taraxacum* a čeľade astrovitých – *Asteraceae*. Rod *Taraxacum* je známy svojou rôznorodosťou a preto sa o ňom hovorí aj ako o množine jednoduchosti. V Európe sa vyskytuje približne 2000 druhov.

Kvitnutie Od mája do októbra, vrchol v apríli až v máji

Štruktúra kvetov: Približne 250 podlhovastých žltých lupeňov rastúcich nahusto z jedinej hlavičky (v priemere 20-60mm). Vonkajšie lupienky majú často na vonkajšej strane červenkastý nádych. Hlavička kvetu je uložená v lôžku obalových listeňov, ktoré sa krúčia smerom dozadu.

Plody Od marca do októbra. každá nažka je ryhovaná a vyrastá z nej biely padáček. Nažky sú usporiadané po obvode kvetného lôžka.

List: Zvyčajne hladký, tmavozelený z hornej strany a s tmavočervenou žilou uprostred. Listy sa veľkosťou a tvarom líšia, často majú postranné laloky nazývané ľudovo aj zúbky.

Prostredie: Je tolerantná voči širokej škále prírodných podmienok, rastie najmä na porušených povrchoch na pasienkoch, lúkach, v záhradách, na okrajoch ciest, na pustých priestranstvách a pobrežných oblastiach.

Jedlá: Pozri Hravé učebné materiály

Miesto v reťazci

Nektár zbierajú včely. Malé cicavce sa živia listami a semenami. Spásajúce živočíchy žerú celú rastlinu.

DVOJNÍCI:

V tejto čeľadi existuje množstvo podobných druhov, ktoré majú žlté lupiny a stonky s bielou lepkavou tekutinou, ktorá by vás mohla zmiast. Od iných druhov z rodu astrovitých vám však pomôže púpavu rozoznať dlhá bezlistá stonka bez ďalších výstupkov a spoločná základňa, z ktorej liste a stonka rastú; iné druhy tohto rodu sú robustnejšie a podobnejšie trávam. Príklady: Škarda (*Crepis* spp.) and Púpavec srstnatý (*Leontodon* spp.).

Iné názvy

Známa aj ako: Iví zubec, pampeliška, smotánka, mlieč, pumpelica, žabí mlieč, kašinec, lucerničky

Čo si všímať

Najlepší čas na zber/pozorovanie

- V apríli je možno pozorovať koberec jasných žltých kvetov. Čerstvé mladé listy môžete zbierať do šalátu alebo si ich môžete uvariť ako špenát.
- Počas slnečných dní môžete zbierať kvety. Dá sa z nich vyrobiť sirup, ale aj víno.
- Od septembra do marca môžete zbierať tvrdý koreň púpavy a pripraviť si z neho pivo alebo náhradu kávy.

Stonka

- Kvitnúca stonka je dutá, bez ďalších rozvetvení a listov. Vyrastá zo základne spoločne s listami.
- Na jej konci je tuhý koreň, ktoré je ťažké vytiahnuť bez poškodenia a odhalenia bieleho vnútra.
- Všetky súčasti rastliny pri poškodení uvoľňujú bielu lepkavú tekutinu, ktorá po uschnutí sčernie.

Botanický glosár (prvá časť)

Semienko ("zobáčik") – keď plody dozrievajú, semená pripomínajúce zobáčik sa predlžujú a padáčky rastú smerom von, pričom vytvárajú dobre znám bielu hlavičku púpavy.

Capitulum – názov špecifický pre rod astrovitých, označujúci kvet tohto rodu.

Nažka- Malý suchý plod

Listeň-štruktúra podobná listu (zväčša zelená), ktorý rastie priamo na mieste, kde sa kvet spája so stonkou.

Obalové listene- súbor malých lístkov pripomínajúci golier, ktorý obklopuje kvet zo spodnej časti.

Botanický glosár (druhá časť)

Kvietok- menší kvet, ktorý je súčasťou skupiny podobných kvietkov; spoločne vytvárajú kvet.

Latex- mliečna živica vytekajúca z častí rastliny, keď sa poškodí.

Jazyček- jedna z častí rodu astrovitých pripomínajúca rozširujúci sa remeň.

Padáčik- Prstenec bielych chlpkov pripomínajúci páperie; sú spojené s rastlinou semiačkom a pomáhajú v šírení.

Kvetné lôžko- Zväčšené zakončenie kvetu.

Stvol – dutá kvitnúca stonka púpavy.

Bližšie sa s púpravou môžete zoznámiť prostredníctvom náučnej filmotéky Pappusu.

Celá púpava

Čo skrýva meno. Latinský názov púpavy je odvodený z gréčtiny a znamená liek na chorobu. Anglický názov – dandelion – vychádza z francúzskeho dent de leon, čo znamená leví zub – tento názov je potenciálne inšpirovaný tvarom lalokovitých výbežkov na listoch alebo faktom, že vytrhnúť koreň púpavy zo zeme je ťažké ako vytrhnúť leví zub.

Najstaršie – Plody púpavy (nažky) boli nájdené v sedimentoch z obdobia pleistocénu (pred 2.5 až 5 miliónmi rokov).

Aký je celosvetový výskyt – Nachádza sa takmer všade v Európe i na Britských ostrovoch, kultivovaná bola aj v iných častiach sveta. Kľúčové vedecké poznatky - <https://tinyurl.com/y3j6ubnc>
GBIF - <https://www.gbif.org/species/5394163>

Globálna riziko vyhynutia (IUCN – Červený zoznam).

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN LC	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX